

Bruselj, 30.4.2018
COM(2018) 248 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Vmesna ocena programa Ustvarjalna Evropa (2014-2020)

{SWD(2018) 159 final}

UVOD

Kultura in ustvarjalnost imata danes ključno vlogo v naših družbah in pri oblikovanju evropske prihodnosti. Z gospodarskega vidika kulturni in ustvarjalni sektor ustvarita približno 509 milijard EUR dodane vrednosti v bruto domačem proizvodu (BDP), kar je 5,3 % celotnega BDP EU, poleg tega pa zagotavljata več kot 12 milijonov delovnih mest za polni delovni čas, kar pomeni 7,5 % evropske delovne sile¹. Za gradbenim in živilskim sektorjem sta tretja največja delodajalca v EU. Prav tako na vseh področjih gospodarstva znatno prispevata k naložbam, inovacijam in ustvarjanju delovnih mest. Pozitivni učinki prelivanja se kažejo zlasti v digitalnem sektorju, kjer na primer vsebina sproži razvoj širokopasovne infrastrukture, in na področju kulturnega turizma. Kultura in ustvarjalnost s krepitvijo podobe Evrope in evropskega načina življenja spodbujata tudi evropski izvoz po vsem svetu.

Vendar je Evropa več kot le enotni trg – je tudi velik kulturni projekt. Kulturni in ustvarjalni sektor sta podlaga za ohranjanje naše kulturne in jezikovne raznolikosti, krepitev naših evropskih identitet in vzdrževanje socialne kohezije. Prenašata evropsko znanje in vrednote, ki so pogoj za zdravo demokracijo in vključujočo družbo. S kulturo je Evropo lažje približati njenim državljanom, zlasti v sedanjih političnih razmerah.

Kulturni in ustvarjalni sektor gradita mostove med umetnostjo, kulturo, gospodarstvom in tehnologijo. Prispevata k razvoju kritičnega mišljenja in spretnosti za reševanje težav ter k odnosom z večjim tveganjem, kar so ključne kompetence prihodnje družbe. Z osredotočanjem na ustvarjalnost in zgodnje sprejemanje novih tehnologij, na primer uporabo aplikacij v muzejih za izboljšanje dostopa do zbirk ali uporabo videoposnetkov in podnapisov v gledališčih, sta katalizator inovacij.

Program Ustvarjalna Evropa je odziv Evropske unije, da bi se kulturnemu in ustvarjalnemu sektorju pomagalo izkoristiti potencial za rast. Ta sektorja se po jezikih in narodih zelo razlikujeta, zaradi česar je naša kulturna pokrajina bogatejša. Hkrati pa se morata spoprijemati z ovirami, ki otežujejo nadnacionalno kroženje ustvarjalnih del ter njihovo zmožnost nadnacionalnega delovanja in doseganja novih občinstev v Evropi in po svetu.

V programu je upoštevana dvojna narava kulturnih in avdiovizualnih dejavnosti: po eni strani delujejo kot spodbuda raznolikosti in sodelovanja državljanov, po drugi strani pa kot spodbuda rasti in ustvarjanja delovnih mest, s čimer se priznava tudi njihov širši prispevek k ustvarjalnosti, oblikovanju talentov, podjetništvu in inovacijam.

To poročilo je pripravljeno v skladu s členom 18(3) Uredbe (EU) št. 1295/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o uvedbi programa Ustvarjalna Evropa (2014–2020), na podlagi katerega mora Komisija pripraviti vmesno poročilo o oceni, ki temelji na neodvisni zunanji oceni.

V tem vmesnem poročilu o oceni se na podlagi poročila o neodvisni oceni, neposrednih izkušenj pri vodenju programa in obsežnih posvetovanj z zainteresiranimi stranmi ovrednoti napredek pri izvajanju programa Ustvarjalna Evropa, navedejo njegovi dosežki in obravnavajo glavne pomanjkljivosti. Poročilo je priložen delovni dokument služb Komisije, v katerem so navedeni dokazi, ki so podlaga za to poročilo.

¹ Na podlagi študije z naslovom Boosting the competitiveness of cultural and creative industries for growth and jobs (Spodbujanje konkurenčnosti kulturne in kreativne industrije za rast in delovna mesta), ki jo je Komisija objavila leta 2016, pripravila pa sta jo avstrijski inštitut za MSP/VVA Europe, ki sta uporabila podatke do leta 2013. V študiji z naslovom Creating growth (Ustvarjanje rasti), ki jo je leta 2014 objavila družba Ernst and Young, se ocenjuje, da sta kulturni in ustvarjalni sektor leta 2012 ustvarila prihodke v višini 536 milijard EUR, prispevala 4,2 % v BDP in zaposlovala 7 milijonov oseb, kar je 3,3 % aktivnega prebivalstva. Na evropski ravni ni dovolj primerljivih statističnih podatkov o kulturnem in ustvarjalnem sektorju.

OZADJE PROGRAMA USTVARJALNA EVROPA

Ustvarjalna Evropa je okvirni program Evropske unije za podporo kulturnemu in ustvarjalnemu sektorju. Leta 2014 so bili v njem združeni trije programi (MEDIA, Kultura in MEDIA Mundus), da je bil oblikovan enoten, celovit instrument za povečanje učinkovitosti, uspešnejše izkoriščanje priložnosti digitalizacije in obravnavo razdrobljenosti trga.

V arhitekturi programa se priznavajo heterogenost kulturnega in ustvarjalnega sektorja, njune različne ciljne skupine in potreba po prilagojenih pristopih. Program je zato oblikovan v dva neodvisna podprograma in medsektorski sklop.

Podprogram MEDIA, ki je bil vzpostavljen leta 1991 skupaj z direktivo o televiziji brez meja (v nadaljnjem besedilu: MEDIA), je namenjen avdiovizualnemu sektorju ter spodbuja ustvarjanje avdiovizualnih vsebin (filmov, TV-serij, videoiger) in njihov dostop do evropskega in svetovnega občinstva prek vseh distribucijskih kanalov.

Podprogram Kultura zajema pobude iz sektorja kulture, kot so pobude za spodbujanje čezmejnega sodelovanja, platform, mreženja in literarnega prevajanja.

Medsektorski sklop, ki zajema jamstveno shemo ter je namenjen vsem kulturnim in ustvarjalnim sektorjem, podpira nadnacionalno sodelovanje na področju politik. Podporo zagotavlja tudi centrom Ustvarjalne Evrope v vseh sodelujočih državah, da se dosežejo zainteresirane strani.

Program dopolnjuje ukrepe na nacionalni ravni na področju kulture in avdiovizualnega sektorja, v njem pa se upoštevajo prednostne naloge politike, ki si jih je na področju kulture in ustvarjanja zastavila EU.

Program Ustvarjalna Evropa je odprt za kulturne in ustvarjalne organizacije iz držav članic EU ter pod nekaterimi pogoji tudi nekaterim tretjim državam. Trenutno zajema 33 sodelujočih držav, od Norveške do Tunizije in od Ukrajine do Balkana. Pogoj za sodelovanje v podprogramu MEDIA je uskladitev z Direktivo 2010/13/EU (direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah).

Program je ustanovljen za obdobje od 1. januarja 2014 do 31. decembra 2020. To poročilo zajema vse njegove sklope (razen evropskih prestolnic kulture, ki so zajete v ločenih ocenah) in celoten geografski obseg v prvih treh letih njegovega izvajanja.

GLAVNE UGOTOVITVE POROČILA O OCENI²

Namen ocene je:

- oceniti učinkovitost ukrepov, sprejetih za doseganje ciljev programa, učinkovitost programa in njegovo evropsko dodano vrednost;
- obravnavati notranjo in zunanjo skladnost programa, dolgoročno ustreznost vseh njegovih ciljev in možnosti za poenostavitev programa;
- obravnavati prispevek programa Ustvarjalna Evropa k prednostnim nalogam politike EU;
- oceniti dolgoročni učinek predhodnih programov.

V skladu s smernicami za boljše pravno urejanje³ se v tej oceni obravnavajo ustreznost, skladnost, učinkovitost, uspešnost, trajnost in dodana vrednost EU navedenega programa.

² Te ugotovitve so navedene v dokumentu SWD(2018) 159.

³ https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/impact-assessments/better-regulation-guidelines-and-toolbox_sl.

Ustreznost

Na splošno utemeljitev programa za posredovanje in njegovi cilji še vedno ustrezajo prednostnim nalogam politike EU in **ključnim izzivom kulturnega in ustvarjalnega sektorja**, kot so predvsem razdrobljeni trgi, svetovna konkurenca in digitalne motnje ter dostop do financiranja.

Program Ustvarjalna Evropa obravnava te izzive in stalno prilagaja svojo podporo v okoliščinah, za katere so značilni spreminjajoči se vzorci potrošnje, tako da ustreza potrebam upravičencev v sektorjih, ki se tudi sami hitro spreminjajo.

Kljub dosežkom pa je treba storiti še več, da se v celoti izkoristijo priložnosti, ki jih ponuja digitalizacija, pri čemer je treba upoštevati nova občinstva in vzorce potrošnje ter način izdelave in proizvodnje kulturnih in ustvarjalnih del, dostopa do njih in njihove monetizacije v digitalnem gospodarstvu.

Podprogram MEDIA je okrepil čezmejno kroženje evropskih filmov in avdiovizualne produkcije ter odprl ali razširil možnosti evropskih državljanov za dostop do teh evropskih del. To je zelo pomembno, saj se v Evropi vsako leto producira več kot 1 500 filmov, od tega pa se jih zunaj njihovega nacionalnega ozemlja predvaja manj kot pol. Podprogram MEDIA podpira tudi razvoj del pred produkcijo, da se poveča njihova morebitna čezmejna privlačnost.

Podprogram MEDIA se je prilagodil novim tržnim trendom, tudi s promocijo evropskih del na spletu. Boljše sodelovanje v vsej vrednostni verigi in čez meje pa bi pripomoglo k sodelovanju strokovnjakov za odziv na digitalni premik in globalizacijo.

Podprogram **Kultura** vlaga v kulturo, da bi spodbudil socialno kohezijo, ustvarjanje delovnih mest in gospodarsko rast v regijah in mestih. Sheme na podlagi programa Ustvarjalna Evropa so še vedno ustrezne glede na cilj **ohranjanja kulturne dediščine in raznolikosti v Evropi** ter spodbujanja umetniške ustvarjalnosti in evropskih vrednot.

V okviru **medsektorskega sklopa** se jamstvena shema odziva neposredno na potrebe MSP na področju kulture in ustvarjalnosti, saj ta podjetja zaradi nematerialne narave svojih sredstev s težavo dobijo posojila. Močen odziv trga na njegovo vzpostavitev leta 2016, na podlagi katere so bili januarja 2017 podpisani trije jamstveni sporazumi, kaže, da je ta instrument ustrezen glede na potrebe trga. Že leta 2017 bo zagotovljenih dodatnih 60 milijonov EUR (iz Evropskega sklada za strateške naložbe), kar je 50 % celotnega proračuna, to pa bo omogočilo hitrejšo dodelitev jamstvene pomoči, doseganje več držav in sektorjev ter izboljšanje geografskega in sektorskega ravnotežja.

Skladnost

Program Ustvarjalna Evropa zagotavlja nabor ukrepov v podporo avdiovizualnemu in kulturnemu sektorju ter notranjo skladnost med podprogramoma MEDIA in Kultura. Podprogram MEDIA zagotavlja skladno pokritost različnih stopenj vrednostne verige; podprogram Kultura pa zagotavlja večinoma skladen odziv na zelo različne potrebe v kulturnem sektorju.

Skladnost programa Ustvarjalna Evropa kot celote bi bilo mogoče izboljšati z večjo podporo medsektorskemu delu v okviru medsektorskega sklopa.

Cilji in prednostne naloge programa Ustvarjalna Evropa so na splošno skladni ter dopolnjujejo cilje in prednostne naloge nacionalnih politik in programov, s čimer se zagotavlja upoštevanje načela subsidiarnosti.

Program Ustvarjalna Evropa je skladen s cilji strategije Evropa 2020 glede pametne, trajnostne in vključujoče rasti ter njene vodilne strategije za enotni digitalni trg, ki je bila vzpostavljena leta 2015.

Podprogram MEDIA je prispeval k strategiji za enotni digitalni trg. S spodbujanjem mednarodnega kroženja del EU podpira čezmejni dostop do vsebin in ima ključno vlogo pri izvajanju podpornih ukrepov, ki spremljajo reformo na področju avtorskih pravic. Dopolnjuje tudi zahteve glede uveljavljanja in pomena del EU, ki jih določa predlog za revizijo direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah.

Vpliv podprograma MEDIA bi se nadalje okrepil z večjo skladnostjo z nacionalnimi programi za podporo razvoju filmov, ki zagotavljajo večino podpore avdiovizualnemu sektorju (približno 2 milijardi EUR na leto v primerjavi s približno 115 milijoni EUR podprograma MEDIA). V ta namen se je leta 2015 začel dialog z Evropskim združenjem direktorjev agencij za film (EFAD), da bi se oblikovala skupna strateška vizija panoge. Nadalje je bila julija 2017 na podlagi odprte metode koordinacije ustanovljena skupina strokovnjakov iz držav članic za izboljšanje kroženja evropskih filmov.

Program Ustvarjalna Evropa in cilj evropske agende za kulturo glede uveljavljanja kulture kot katalizatorja ustvarjalnosti sta zelo usklajena. To se kaže na podlagi podpore programa za krepitev zmogljivosti ter razvoj znanja in spretnosti izvajalcev v kulturnem in ustvarjalnem sektorju. Krepitev zmogljivosti ter razvoj znanja in spretnosti sta vključena v vse sheme podprograma Kultura, predvsem v projekte sodelovanja in mreže.

Program Ustvarjalna Evropa je na splošno skladen z drugimi mednarodnimi programi za kulturni sektor, ki izhajajo predvsem iz skladov in fundacij, katerih sredstva so razmeroma majhna in priložnostna. Podprogram Kultura dopolnjuje drugo mednarodno podporo z zagotavljanjem razmeroma obsežne in stalne ravni financiranja nadnacionalnega dela.

Uspešnost

Program Ustvarjalna Evropa je pomembno prispeval k **cilju zaposlovanja EU 2020 in prednostnim nalogam sedanje Komisije**: spodbujanju naložb za ustvarjanje delovnih mest ter bolj povezanemu in pravičnejšemu notranjemu trgu z močnejšo industrijsko bazo. Med letoma 2014 in 2016 je 2 580 subjektom v kulturnem in ustvarjalnem sektorju namenil 544 milijonov EUR sredstev. Ocenjuje se, da je bilo s programom v navedenem obdobju ustvarjenih 3 000 delovnih mest.

Podprogram MEDIA zagotavlja podporo, ki sega od usposabljanja in razvoja do distribucije in predvajanja. Zlasti je vzdrževal notranji trg nenacionalnih evropskih filmov s podporo čezmejni distribuciji več kot 400 filmov na leto, kar pomeni 25 % letne evropske filmske produkcije. Filmi, ki so prejeli podporo podprograma MEDIA za distribucijo, so skupno dosegli več kot 65 milijonov gledalcev na leto⁴. Ta podpora je pripomogla tudi k izboljšanju razpoložljivosti zakonitih vsebin po vsej Uniji. Poleg tega se mreža Europa Cinemas, ki je največji posamezni upravičenec podprograma MEDIA, osredotoča na prikazovanje nenacionalnih evropskih filmov v 33 državah, ki bi sicer težje dosegli predvajanje v tujini.

Čeprav se je število gledalcev v Evropi od leta 2014 povečalo na rekordno raven, se skupno število gledalcev evropskih filmov ni znatno povečalo. Rast števila evropskih gledalcev so torej spodbudili filmi iz ZDA⁵.

Poleg tega so storitve video na zahtevo (VOD), ki jih trenutno podpira program, predvsem nacionalne storitve videa na zahtevo z bogatim katalogom evropskih filmov, tudi nenacionalnih, vendar z omejenim številom gledalcev.

⁴ Gledalci na domačem trgu niso zajeti.

⁵ Leta 2016 so imeli filmi iz ZDA 67,4-odstotni tržni delež v evropskih kinematografih.

Podprogram MEDIA si mora bolj prizadevati na strani povpraševanja, da se navedeni filmi povežejo s širšim občinstvom in zlasti z novimi, digitalnimi generacijami, ki so prihodnost avdiovizualnih trgov. Poleg tega se je obseg podprograma MEDIA v navedenem obdobju povečal, vendar brez enakovrednega povečanja proračuna, zaradi česar se sredstva porazdelijo med mnogo upravičencev, ki dobijo premalo sredstev. Trenutno obstaja 14 shem, ki so namenjene različnim segmentom avdiovizualne industrije. To zahteva večjo osredotočenost pri podpori za okrepitev dejavnosti in spodbujanje sodelovanja v industriji po vsej Evropi, predvsem v okviru bolj odprtega in konkurenčnega digitalnega trga.

Podprogram **Kultura** je večino podsektorjev podpiral uravnoteženo, vendar se pojavljajo pomisleki glede dajanja prednosti ekonomskim ciljem pred umetniškimi in socialnimi vidiki. Povprečna velikost podprtih projektov se je več kot podvojila, število izvajalcev se je zmanjšalo za eno tretjino, program pa se je bolj usmeril v konkurenčnost. Kljub temu je podprogram privabil več različnih kulturnih sektorjev, tudi tistih z očitno industrijsko razsežnostjo in tistih brez nje. In nazadnje, dejavnosti, ki jih podpirajo programi Kultura, prispevajo k ustvarjanju evropskega kulturnega prostora, s čimer pomagajo pri spodbujanju kulturne raznolikosti.

V okviru **medsektorskega sklopa** je bila jamstvena shema ustanovljena takoj, ko je bil leta 2016 na voljo proračun. Komisija je ob pomoči Evropskega sklada za strateške naložbe proračun povečala za 50 %, saj je bil odziv trga zelo velik. Na področjih zunaj jamstvene sheme je zmožnost razvoja bolj medsektorskih dejavnosti v praksi oviral omejen proračun medsektorskega sklopa.

Učinkovitost

Glede na obsežnost avdiovizualnega in kulturnega sektorja na evropski ravni ter geografskih območij, ki jih ocenjeni program zajema, proračun programa Ustvarjalna Evropa ne zadošča za doseganje velikih učinkov v evropskem obsegu in/ali na sektorski ravni.

Stroškovna učinkovitost programov je bila zadovoljiva in se je od enega programskega obdobja do drugega na splošno izboljšala. Učinkovitost večine shem se je izboljšala in/ali ostala stabilna. Stopnja uspešnosti se je od enega programskega obdobja do drugega znižala, iz česar izhaja, da sheme niso zadosti financirane v primerjavi s potencialnim interesom, ki ga ustvarjajo; veliko dobrih vlog je zavrženih.

Na področju podprograma MEDIA se je učinkovitost znatno izboljšala z uvedbo elektronskih vlog, pavšalnih plačil za tri sheme (festivali, razvoj in distribucija) in združevanjem nepovratnih sredstev v enotne pogodbe. Vendar pa se s povečanjem števila manjših transakcij ustvarjajo upravni režijski stroški.

Sheme na podlagi podprograma Kultura so bile na splošno učinkovitejše kot na podlagi predhodnih programov. Povišanje stroškov na projekt je običajno odtehtala višja raven rezultatov in/ali prispevek k višjim ravnem rezultatov in/ali učinkov. Platforme so bile na primer stroškovno učinkovite zlasti zaradi razmeroma neposrednega načina doseganja umetnikov, s projekti literarnega prevajanja pa je nastalo več prevodov kot s projekti, ki so jih podprli predhodni programi.

V okviru medsektorskega sklopa je bila največja aktivnost jamstvena shema, ki je bila po vzpostavitvi sredi leta 2016 izvedena zelo učinkovito. Napredek pri izvajanju je presegel pričakovanja, saj je bilo leta 2017 podpisanih osem jamstvenih sporazumov na šestih ozemljih, cilj za leto 2020 pa je deset jamstvenih sporazumov na osmih ozemljih.

Komisija in Izvajalska agencija za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo (EACEA) sta spremljali izvajanje podpornih shem in doseganje rezultatov. Vendar pa na ravni programov še ni bilo sistematične analize ter poročanja o rezultatih in učinkih. Deloma je vzrok osredotočenost na izvajanje v prvi fazi programa, deloma pa neobstoj dovolj trdnih kazalnikov

uspešnosti, povezanih z dejavnostmi programa. Posledica je slabše dokumentiranje dosežkov programa, kar ovira ocenjevanje rezultatov.

Trajnost

Trajnost rezultatov je predvsem posledica nadaljevanja partnerstev, ki so se začela na podlagi programa Ustvarjalna Evropa in predhodnih programov. V okviru podprogramov MEDIA in Kultura se sodelovanje med projektnimi partnerji v neki obliki nadaljuje tudi po koncu projektov. V okviru podprograma MEDIA se trajnost kaže tudi v nameri in zmožnosti organizacij za nadaljnje sodelovanje, tj. trajnem interesu za (so)produkcijo ali distribucijo del z evropsko razsežnostjo.

Trajnost učinkov se kaže v izmenjavi spoznanj med izvajanjem projektov in njihovim razširjanjem. Posledica tega pa je profesionalizacija sektorja zaradi boljših zmožnosti mednarodnega sodelovanja ter razvoja novih znanj, spretnosti in kompetenc ali izkoriščanja rezultatov projekta v celotnem sektorju. To velja za vse programe, zlasti pa za podprogram Kultura in njegov predhodni program.

Dodana vrednost EU

Program Ustvarjalna Evropa prinaša dodano vrednost EU, in sicer zlasti z osredotočanjem na nadnacionalno sodelovanje na temelju nacionalnih podpornih programov. Nادنacionalno sodelovanje podpira le nekaj mednarodnih skladov in še tisti so zelo majhni. Brez financiranja na podlagi programa Ustvarjalna Evropa in njegovih predhodnih programov bi bila večina podprtih dejavnosti veliko manjša ali pa sploh ne bi bila izvedena.

Podprogram MEDIA je pomagal združiti različne akterje iz različnih držav članic, s čimer se ustvarja vrednost za celoten avdiovizualni sektor. Specializirane nadnacionalne mreže, kot sta Europa Distribution ali Europa International, so distributerjem oziroma prodajnim zastopnikom omogočile združiti prizadevanja za promocijo in distribucijo evropskih del. Zaradi podpore podprograma MEDIA je veliko evropskih del doseglo občinstvo tudi onkraj nacionalnih meja, s čimer je podprogram prispeval k promociji raznolikosti evropske kulture. Pripomogel je tudi k doseganju cilja enotnega digitalnega trga glede širšega dostopa do vsebin na spletu. Hkrati pa je mogoče še nadaljnje izboljšanje kroženja evropskih del z boljšim izbirnim postopkom, promocijo in trženjem evropskih del.

Niti dve državi se pri razvoju svojih avdiovizualnih panog ne spoprijemata z enakimi izzivi. Zato si je podprogram MEDIA tudi prizadeval obravnavati vprašanje enakih konkurenčnih pogojev med državami z različnimi zmogljivostmi, in sicer z več ukrepi pozitivne diskriminacije v korist držav z manjšo avdiovizualno zmogljivostjo, s čimer se je povečalo sodelovanje strokovnjakov iz vse Unije.

V okviru podprograma Kultura so financirane dejavnosti manj tesno vključene v obstoječe postopke, čeprav so na splošno lahko tesno povezane s splošnimi dejavnostmi organizacije. Večina dejavnosti brez financiranja EU verjetno sploh ne bi bila izvedena.

V okviru medsektorskega sklopa se pričakuje, da bo imela jamstvena shema učinek finančnega vzvoda 6, kar pomeni zelo učinkovit način povečanja dostopa do financiranja. Pričakuje se, da bo na podlagi začetnega proračuna v višini 121 milijonov EUR MSP in izvajalcem na področju kulture po vsej Evropi odobrenih več kot 700 milijonov EUR posojil.

GLAVNA PRIPOROČILA ZUNANJE OCENE IN PREDLAGANI UKREPI KOMISIJE

Ustreznost

Uspeh programa Ustvarjalna Evropa bo precej odvisen od zmožnosti za povezovanje kulturno raznolike vsebine z občinstvom. Zato je bila v zunanji študiji poudarjena potreba po krepitvi osredotočenosti na občinstvo.

Evropska kultura mora sprejeti digitalno revolucijo, da ohrani svojo raznolikost, in hkrati ustvarjati kakovostne vsebine, ki lahko potujejo po vsem svetu. Iz ocene dejansko izhaja potreba po prilagoditvi spreminjajočim se razmeram. Digitalizacija lahko spodbudi pozitivni cikel boljšega dostopa do kulturnih in ustvarjalnih del, podjetništva in novih naložbenih priložnosti.

Komisija bo v okviru letnih dejavnosti spremljanja poročala, kako program izkorišča priložnosti, ki jih ponuja prehod na digitalno tehnologijo, od ustvarjanja vsebine visoke vrednosti do novih distribucijskih kanalov.

Iz ocene izhaja, da bi bilo treba v naslednjem programu na področju podprograma MEDIA podporo bolj osredotočiti na vsebine s potencialom, da dosežejo občinstvo čez mejo. Prihodnji podprogram MEDIA bi lahko dajal prednost razvoju in koprodukcijam s potencialom za čezmejni uspeh. Ob nadaljnjih spremembah avdiovizualnega sektorja bi se lahko na evropski ravni podprlo tudi eksperimentiranje z novimi načini pripovedovanja zgodb.

Distribucija in promocija bosta imeli strateško vlogo pri povezovanju z občinstvom. Vsebine morajo biti na voljo tam, kjer je občinstvo, na primer z več možnostmi dostopa prek spleta. V okviru podprograma MEDIA po letu 2020 bi bilo mogoče proučiti inovativne modele za promocijo in distribucijo vsebine, ki združujejo avtorje, producente, prodajne zastopnike, distributerje in storitve platform. Tudi podpora podprograma MEDIA spletni distribuciji bi lahko postala bolj strateška. Akterji, ki bi želeli nadgraditi svojo dejavnost, bi se lahko na primer spodbujali k sodelovanju in razvoju resnično čezmejnih strategij in poslovnih modelov, ki bi jim omogočali konkuriranje svetovnim platformam.

V obdobju 2018–2020 bo Komisija začela dialog o vsebinah, zlasti o tem, kako bi lahko podpora televiziji postala še učinkovitejša glede na spreminjajoče se avdiovizualne formate (TV-serije, splet, kombinirane medijske vsebine). Komisija bo tudi začela dialog o tem, kako najbolje podpreti promocijo in trženje. V tem okviru bo začela manjši pilotni poskus z uporabo velepodatkov za povezovanje vsebin z občinstvom.

Čeprav se podprogram Kultura kaže za ustreznega pri podpori potreb kulturnih organizacij po krepitvi zmogljivosti in pri prispevanju h kulturni raznolikosti v Evropi, pa je treba bolj upoštevati cilje malih kulturnih izvajalcev. Komisija bo v ta namen ocenila, ali imajo mali izvajalci dostop do finančne podpore, ki ustreza ciljem rasti zunaj njihovih nacionalnih trgov. Hkrati bo znova proučila, ali je razlikovanje med malimi in velikimi projekti sodelovanja pomembno za razvoj in rast kulturnih izvajalcev.

Čeprav bi lahko projekti, financirani na podlagi evropskih mrež, ustvarjali pozitivne učinke, pa njihova prvotna zasnova upravičencem ne omogoča prožnosti, ki bi si jo želeli, da bi svoje dejavnosti prilagodili širšemu razvoju v sektorjih ali na trgih. To velja, čeprav je mogoče nove vidike in druge podobne prilagoditve vključiti na podlagi delovnih programov, ki jih predložijo vsako leto. Zato je treba: – upravičencem evropskih mrež omogočiti spremembo vidikov projektnih dejavnosti v odziv na nove tehnološke ali tržne trende; – zagotoviti stalno tematsko ustreznost projektov sodelovanja tako, da se upravičencem omogoči lažje spreminjanje ali prilagajanje dejavnosti.

Kljub pomembnosti sheme literarnih prevodov pa mora ta nadalje podpirati jezikovno raznolikost s spodbujanjem prevodov literarnih del iz jezikov manjših držav v angleščino,

francoščino, nemščino in španščino; ter bolj upoštevati manjše žanre, kot so knjige za otroke, dramska dela in poezija.

Naslednji program na področju medsektorskega sklopa bo temeljil na izkušnjah in razumevanju, pridobljenih v okviru jamstvene sheme o financiranju potreb kulturnih izvajalcev in družb. Izkušnje kažejo, da finančni instrumenti spodbujajo zasebne naložbe v projekte z razdelitvijo bremena tveganja in povečevanjem njihovega tržnega potenciala. Proučiti bi bilo mogoče več instrumentov, združiti javno in zasebno financiranje ter za bolj tvegane in večje projekte vključiti lastniški instrument.

V obdobju do leta 2020 se bo vodilna pobuda jamstvene sheme na veliko povpraševanje na trgu odzivala s sklepanjem dodatnih jamstvenih sporazumov do porabe dodatnih sredstev, ki jih je zagotovil Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI). S tem se bo geografsko razširilo sodelovanje finančnih posrednikov pri posojanju kulturnemu in ustvarjalnemu sektorju.

Spodbuditi pa je treba tudi druge vrste medsektorskih projektov. Komisija si bo prizadevala okrepiti sodelovanje in sinergije pri izvajanju medsektorskih projektov in ukrepov, na primer projektov za vključevanje beguncev in modulov magistrskega študija na področju umetnosti in znanosti.

Skladnost

Nadaljevala se bodo prizadevanja za krepitev skladnosti programa Ustvarjalna Evropa s cilji politike EU, kot sta evropska agenda za kulturo in strategija za enotni digitalni trg, in sicer z vključevanjem navedenih ciljev politike v program.

Program Ustvarjalna Evropa dopolnjuje druge programe financiranja EU, predvsem program Erasmus+, pobudo Obzorje 2020 ter programe na področju migracij in državljanstva. Komisija bo za obravnavanje potrebe po več informacijah o dodatnih priložnostih iz drugih virov financiranja EU proučila vse rešitve, tudi izdajo knjižice, da bi se med zainteresiranimi stranmi okrepilo poznavanje splošne poslovne in gospodarske podpore, ki je na voljo, ter financiranja kulture v različnih okvirih (na primer izobraževanje, usposabljanje, raziskave, infrastruktura).

Komisija si bo za krepitev skladnosti z mednarodnimi in nacionalnimi viri financiranja izmenjevala več informacij s sektorskimi organi iz držav članic, da bi spodbudila usklajevanje s programom Ustvarjalna Evropa. Spodbujal bi se lahko dialog z mednarodnimi organizacijami za financiranje, kot je EURIMAGES, da se olajša dopolnjevanje.

Podprogram MEDIA bo še naprej spremljal prizadevanja za spodbujanje razpoložljivosti evropskih vsebin na spletu, kot je predvideno v preoblikovanem okviru za avtorske pravice. To bo podpiralo okrepljeno promocijo evropskih del, ki je predvidena na podlagi direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah.

Zagotovljena bo večja skladnost, usklajenost in dopolnjevanje podprograma MEDIA s skladi držav članic. V ta namen bi podprogram MEDIA lahko namenil podporo dialogu o politiki, ki spodbuja sodelovanje in sinergije med državami članicami za doseganje ciljev politike EU na tem področju.

Medtem pa se bo v letu 2018 nadaljeval dialog z Evropskim združenjem direktorjev agencij za film (EFAD). Do konca leta 2018 bo skupina na podlagi odprte metode koordinacije za kroženje evropskih filmov, ki združuje predstavnike držav članic, zagotovila koristen vpogled v čezmejno kroženje in promocijo evropskih del ter razmislek o dopolnjevanju nacionalnega financiranja in financiranja EU.

Komisija bo z zainteresiranimi stranmi na avdiovizualnem področju še naprej sodelovala prek evropskega filmskega foruma. Glavni zaključki navedenega dialoga bodo predstavljeni vsaki dve leti. Poleg tega bodo študije in analiza Evropskega avdiovizualnega observatorija bolj sistematično uporabljene za oblikovanje politik in usmerjanje izvajanja podprograma MEDIA.

Uspešnost

Program Ustvarjalna Evropa bo uravnoteženo obravnaval oba svoja glavna cilja, tj. kulturno raznolikost in konkurenčnost, pri tem pa upošteval večplastno razsežnost programa ter njegove kulturne, socialne in gospodarske cilje.

Iz ocene izhaja, da bi bilo mogoče inovacije in poskuse uspešneje podpreti za spodbujanje inovativnih oblik sodelovanja in projektov prehajanja med ustvarjalnimi sektorji (na primer film in moda, arhitektura in virtualna resničnost), da se izkoristi prehod na digitalno tehnologijo.

Kar zadeva podprogram MEDIA, bi bilo mogoče v naslednjem programu povečati prožnost, da se omogoči hitro prilagajanje novim potrebam, obenem pa bosta večja osredotočenost na omejeno število ukrepov in ključne prednostne naloge spodbudila sodelovanje za premagovanje razdrobljenosti posameznih panog.

Medtem bo podprogram MEDIA v obdobju 2018–2020 nadalje podpiral nadgradnjo avdiovizualnih družb s spodbujanjem novih modelov sodelovanja in strategij združene distribucije ter s pregledovanjem sheme selektivne distribucije za spodbujanje bolj trajnostnega čezmejnega sodelovanja.

Komisija bo po tem, ko je bil v panogi leta 2017 sprejet evropski načrt za animacije, pomagala pri izvajanju opredeljenih ukrepov, da se nadgradi evropska animacijska industrija, saj je to sektor, ki ima dobre možnosti za razvoj in mednarodno konkurenčnost.

Učinkovitost

V okviru naslednjega programa bi se lahko na podlagi podprograma MEDIA in ukrepa *Music Moves Europe* (Glasba premika Evropo) našel način za nagrajevanje dobrih rezultatov in uspešnosti.

Iz ocene je razvidno, da je treba razviti celovit okvir za spremljanje uspešnosti, ki ga bo sestavljalo več kazalnikov, ki bodo tesno povezani s cilji programa, in sicer v smislu rezultatov in koristi za upravičence ter širše, v smislu bolj dolgoročnih kulturnih, gospodarskih in socialnih učinkov.

Medtem bodo službe Komisije leta 2018 predlagale okrepitev sistemov, postopkov in kazalnikov okvira za spremljanje programa Ustvarjalna Evropa. Komisija bo sprejela dopolnilne kvalitativne in kvantitativne kazalnike uspešnosti v skladu s postopki, določenimi v skladu s členom 20 uredbe o uvedbi programa Ustvarjalna Evropa (delegirani akt). Komisija bo obravnavala izzive, povezane s sedanjim okvirom spremljanja, in sicer naravo kazalnikov in podatke, o katerih se trenutno poroča, ter vloge in odgovornosti v zvezi s programom spremljanja.

Poleg tega bo nadalje racionalizirala postopke predložitve vlog in upravičencem zagotovila pravočasne informacije o rezultatih izbora. V okviru podprograma MEDIA se bo spremljal sistem pavšalnih zneskov, da bi se zagotovila usklajenost z razvojem dejanskih stroškov v sektorju, s čimer se bo še naprej zagotavljala poenostavljena in hitrejša podpora na podlagi nepovratnih sredstev. Izvajanje podprograma MEDIA bo poenostavljeno in racionalizirano, na primer z združevanjem upravičencev in zmanjševanjem števila temeljnih pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev in plačilnih transakcij. Zlasti v okviru distribucijskih shem, ki porabijo 30 % proračuna podprograma MEDIA, naj bi se transakcije zmanjšale za 30 %, s čimer naj bi se znižali upravni režijski stroški.

Trajnost

Program Ustvarjalna Evropa dosega državljanke s podprtimi deli in dejavnostmi, s čimer bogati njihovo evropsko identiteto. Vendar pa se državljanke vloge, ki jo ima program Ustvarjalna Evropa, ne zavedajo v celoti. Na podlagi nedavnih izkušenj, kot so spletni natečaji, se bo

okrepila komunikacija po družbenih medijih, da bi se doseglo širše občinstvo. Komisija bo na terenu organizirala konference in pripravljala dogodke za razširjanje rezultatov, poudarek pa bo na medsektorskih vprašanjih in sodelovanju.

Centre Ustvarjalne Evrope bo spodbujala k razvoju njihove vloge z izmenjavo zgodb o uspehu, in to ne samo iz njihove države, ampak iz vse Evrope, da bi se izboljšala prepoznavnost koprodukcij in sodelovalnih distribucijskih strategij.

Ker lahko projekti, podprti s programom Ustvarjalna Evropa, dosežejo širše občinstvo in zagotavljajo dobre možnosti za komunikacijo z državljani, bo Komisija okrepila in tesno spremljala skladnost z ustreznimi zahtevami glede prepoznavnosti. Komisija bo tudi še naprej objavljala zgodbe o uspehu ter upravičencem zagotavljala ustrezna orodja in smernice, ki jim bodo omogočili delitev njihovih zgodb na spletu.

Ustvarjalna in kulturna dela, podprta s programom Ustvarjalna Evropa, sestavljajo portfelj vsebin z evropsko razsežnostjo. Hkrati pa so zainteresirane strani zaznale, da bi bilo mogoče rezultate programa še boljše izkoristiti. Komisija bo proučila novo merilo za dodelitev, da se pripravi trajnosten načrt izkoriščanja rezultatov projekta. Poleg tega bi bilo treba proučiti vzpostavitev novih mehanizmov za zagotavljanje izkoriščanja rezultatov projektov v podprogramu Kultura.

Dodana vrednost EU

Komisija bo spremljala razvoj novih partnerstev, na primer med državami z večjimi in manjšimi zmogljivostmi, da bi se izkoristila sedanja partnerstva in mreže.

Glede podprograma MEDIA je Komisija opravila številne pogovore z državami članicami o tem, kako zagotoviti enake konkurenčne pogoje med državami z različnimi avdiovizualnimi zmogljivostmi, pri tem pa zagotoviti, da poglobitno merilo izbire ostane odličnost projektov. Zato bo v naslednjem programu razvita nova opredelitev izraza zmogljivost, ki bo temeljila na več merljivih kazalnikih.

Iz nedavnih dogodkov je razviden pomen ustvarjalnosti in kulture pri ohranjanju zdrave demokracije, raznolikosti in skupnega občutka evropske identitete. Kultura ima edinstveno vlogo pri krepitevi zavedanja o skupnih družbenih izzivih; z dobrim pripovedovanjem zgodb pa lahko združi ljudi po vsej Evropi. Program Ustvarjalna Evropa ima velik, a še neizkoriščen potencial za podporo novim oblikam čezmejnega sodelovanja državljanov, ki bi ga bilo treba v celoti izkoristiti.

Naslednji program bo lahko imel pomembno vlogo pri odzivanju na populizem s krepitevijo kulturne raznolikosti, strpnosti ter medsebojnega razumevanja. Zato bo program okrepil državljansko razsežnost svojih dejavnosti.